

สังคมสงเคราะห์กับการรับมือสถานการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย

พิทพิชัย หารรรษอุดม¹Received 15th December, 2022Revised 20th December, 2022Accepted 28th December, 2022

บทคัดย่อ

ประเทศไทยได้มีบทบัญญัติทางกฎหมายตามรัฐธรรมนูญกับบทลงโทษทางสังคมแก่ผู้ที่กระทำความรุนแรง ผ่านการใช้มาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาอย่างเข้มงวด และรัดกุม แต่สถานการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย ก็ยังเกิดเหตุการณ์ขึ้นอย่างต่อเนื่อง บ่อยครั้ง มีแนวโน้มที่จะลุกลาม และยกระดับความรุนแรงนำไปสู่การสังหารหมู่ ด้วยการใช้อาวุธปืนกราดยิง การฆ่าล้างคร่าชีวิตคนในครอบครัว คนในสังคม ผู้บริสุทธิ์เป็นจำนวนมากต้องบาดเจ็บ ล้มตาย สังคมไทยปัจจุบันจึงเต็มไปด้วยความรุนแรงที่เป็นปัญหาใกล้ตัว สร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อความมั่นคงและเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งทำให้เกิดความสูญเสียต่อร่างกาย จิตใจ สุขภาพ ทรัพย์สิน และชีวิต คำถามที่ตามมา คือ สิ่งใดเป็นภูมิหลัง มูลเหตุจูงใจของผู้กระทำความรุนแรง มีแนวคิดหรือทฤษฎีใดที่สามารถอธิบายถึงสาเหตุหรือองค์ประกอบของการก่อเหตุร้ายได้ หน่วยงานหลักใดที่จะมารับมือจัดการกับปัญหาความรุนแรงในสังคมไทย การบูรณาการของทุกภาคส่วน เพื่อบรรเทาและเยียวยาความรุนแรงในสังคมไทย มีแนวทางเช่นใด นักสังคมสงเคราะห์ในฐานะเป็นวิชาชีพหนึ่งที่ทำหน้าที่ดูแลทำงานใกล้ชิดกับบุคคล กลุ่มคน ชุมชน และสังคมไทย จะมีบทบาทและเข้ามามีส่วนร่วมในการรับมือสถานการณ์ความรุนแรงของสังคมไทยอย่างไร รวมทั้งหนทาง วิธีเพื่อควบคุมและลดสถานการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยสามารถกระทำได้อย่างไร

คำสำคัญ : สังคมสงเคราะห์ สถานการณ์ความรุนแรง สังคมไทย

¹ นักสังคมสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (บ้านสองแคว) จังหวัดพิษณุโลก

Social work and dealing with violent situations in Thai society

Pitpichai Hansaudom

Abstract

Thailand has imposed constitutional legal provisions on social sanctions for those who commit violence through the use of strict and concise criminal measures in accordance with the Criminal Code. But the violence in the Thai society still occurs continuously often, it is likely to spread and upgrade the violence leading to the murder by using a firearm to shoot, kill, and wash the family life. In a society of innocent people, there are many casualties. Today's Thai society is filled with violence that is a near-problem that causes serious damage to the country's security and economy, as well as causing physical, mental, health, property and life losses. The question that follows is what is the motive background of the perpetrators of violence ? Are there any concepts or theories that can explain the causes or elements of terrorism ? Which main agency will deal with the problem of violence in Thai society ? What is the integration of all sectors to alleviate and cure violence in Thai society ? Social worker, as a professional who works closely with people, community groups and Thai society, will play a role and participate in dealing with violent situations in Thai society. Including ways to control and reduce the situation of violence in Thai society can be done.

Keywords : Social work, Violent situations, Thai society

บทนำ

แม้ว่าประเทศไทยได้มีบทบัญญัติทางกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ตามมาตรา 71 วรรค 3 บัญญัติว่า “รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัดฟื้นฟู และเยียวยาผู้ถูกกระทำการดังกล่าว”(สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.2560. หน้า 18) กอปรกับการกำหนดบทลงโทษทางสังคม (Social Sanction) แก่ผู้ที่กระทำความรุนแรง ผ่านการใช้มาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาไว้อย่างเข้มงวดและรัดกุมเพียงใดแล้วก็ตาม สถานการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย ก็ยังเกิดเหตุการณ์ขึ้นอย่างต่อเนื่อง บ่อยครั้งเพิ่มความถี่ขยายพลังความรุนแรงนำไปสู่การสังหารหมู่ ด้วยการกราดยิง ซึ่งสังคมไทยในอดีตไม่เคยเกิดเหตุการณ์เฉกเช่นนี้ขึ้นมาก่อน เหตุผลสำคัญประการหนึ่งอันเนื่องมาจากคนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ พระพุทธศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี ละเว้นประพฤติกุศลชั่ว และคติความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว รวมทั้งเชื่อในภพภูมิ การเวียนว่ายตายเกิด หากทำความดีครั้งยังมีชีวิตอยู่ ก็จะได้ขึ้นสวรรค์ แต่หากประพฤติกุศลชั่ว ก็จะต้องตกอเวจี สังคมไทยจึงอยู่ด้วยร่มเย็น สงบสุข มีสันติสุขมาโดยตลอด ตรงกันข้ามกับในสังคมไทยปัจจุบัน ที่เต็มไปด้วยความรุนแรงอยู่เป็นนิจ สร้างความเสียหายอย่างร้ายแรง และทำให้เกิดความสูญเสียต่อร่างกาย จิตใจ สุขภาพ ทรัพย์สิน และชีวิตมากยิ่งขึ้น

สืบเนื่องจากเหตุการณ์นายทหารชั้นประทวน (จำทหารบก) ก่อเหตุยิงผู้บังคับบัญชาแล้วยิงไล่ฟัดผ่านเพชู้ภรรยาของผู้คนตามรายทาง และจับผู้คน ในห้างสรรพสินค้าเป็นตัวประกัน ทั้งยังถึง

แก๊ส ทำให้เกิดระเบิดและเพลิงไหม้ในห้างเทอร์มินอล 21 อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 8-9 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2563 มีผู้เสียชีวิต 31 คน บาดเจ็บ 58 คน ถือเป็นเหตุการณ์ยิ่งที่เลวร้ายที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ชาติไทย หลังจากนั้นอีกสองปีต่อมา ก็เกิดเหตุการณ์ซ้ำรอยอีก กับเหตุการณ์นายตำรวจชั้นประทวน (อดีตนายสิบตำรวจ) ที่ก่อเหตุใช้มีด และปืนกราดยิงเด็กเล็ก ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลอุทัยสวรรค์ และเจ้าหน้าที่ ในที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลอุทัยสวรรค์ รวมทั้งสังหารภรรยา กับบุตรของตน อำเภอกลาง จังหวัดหนองบัวลำภู เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ.2565 มีผู้เสียชีวิต 37 คน ในจำนวนนี้เป็นเด็กเล็ก 24 คน บาดเจ็บ 10 คน ติดอันดับเหตุกราดยิงในโรงเรียนที่ร้ายแรงที่สุดของโลก (วิกิพีเดีย. 2565.) เหตุการณ์ทั้งสองที่เกิดขึ้นมาแล้ว สร้างภาพจำของความตื่นตระหนก ความหวาดกลัว ความหวาดผวามาจากเหตุสะเทือนขวัญที่ช็อคคนทั้งโลก ซึ่งเชื่อได้ว่าคงไม่มีใครอยากให้เหตุการณ์ความรุนแรงนี้เกิดขึ้น ไม่ใช่แต่เฉพาะประเทศไทย รวมถึงประเทศอื่นด้วย สร้างผลกระทบทางด้านความรู้สึกมากมาย จนเกิดเป็นบาดแผลทางใจฝังลึกจนยากเยียวยา (Trauma) คำถามที่ติดตามมาคือสิ่งใดเป็นมูลเหตุจูงใจของการก่อเหตุครั้งนี้ ภูมิหลังของผู้ก่อเหตุเป็นเช่นใด มีแนวคิดหรือทฤษฎีใดบ้างที่สามารถมาอธิบายถึงสาเหตุหรือองค์ประกอบของการก่อเหตุร้าย หน่วยงานหลักใดที่จะมารับมือปัญหาความรุนแรงในสังคมไทย การบูรณาการของทุกภาคส่วน เพื่อบรรเทาและเยียวยาความรุนแรงในสังคมไทย มีแนวทางเช่นใด นักสังคมสงเคราะห์ในฐานะเป็นวิชาชีพที่มีหน้าที่ดูแล ทำงานกับบุคคล กลุ่มคน ชุมชน และสังคมไทย จะมีบทบาทและเข้ามามีส่วนร่วมในการรับมือ จัดการกับสถานการณ์ความรุนแรงของสังคมไทย อย่างไร สุดท้ายหนทางและวิธี เพื่อ

ควบคุมและลดสถานการณ์ ความรุนแรง ในสังคมไทย ทำอย่างไร

ฉายภาพเบื้องหลัง สู่เบื้องลึก : ภูมิหลัง มูลเหตุจิตใจของผู้กระทำความรุนแรง ผ่านกรอบการประเมิน

ครอบครัวไทยในปัจจุบัน มีลักษณะโครงสร้างซับซ้อน และมีความหลากหลายกว่าครอบครัวไทย ในอดีต อันเนื่องมาจากสภาพสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงตามยุคโลกาภิวัตน์ โดยสามารถจำแนกครอบครัว ตามลักษณะเฉพาะ 6 ลักษณะ ได้แก่

1. ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว (พ่อหรือแม่ต้องเลี้ยงดูบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะโดยลำพัง
2. ครอบครัวข้ามรุ่น (ครอบครัวที่มีปู่ ย่า ตา ยาย อยู่กับหลานตามลำพัง)
3. ครอบครัวที่ผู้สูงอายุอยู่ด้วยกันตามลำพัง (ครอบครัวที่ประกอบด้วยสมาชิกอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปตั้งแต่สองคนขึ้นไป อยู่ร่วมกันโดยไม่มีสมาชิกช่วงวัยอื่นอาศัยอยู่ด้วย)
4. ครอบครัวคู่รักเพศเดียวกัน (ครอบครัวที่มีบุคคลเพศเดียวกันใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันฉันสามีภรรยา)
5. ครอบครัวผสม (ครอบครัวที่ชายหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายมีบุตรติดมาและได้สมรสหรืออยู่กินกันฉันสามีภรรยาเป็นครอบครัวใหม่ และบุตรนั้นอาศัยอยู่ด้วยกัน)

6. ครอบครัววัยรุ่น (ครอบครัวที่ชายและหญิงมีอายุต่ำกว่า 20 ปี ใช้ชีวิตร่วมกันฉันสามีภรรยา)

หากย้อนไปดูภูมิหลังของผู้กระทำความรุนแรง ให้มุ่งไปที่การศึกษาภูมิหลังในอดีต โดยอาศัยมิติและองค์ประกอบของรูปแบบประเมินการทำหน้าที่ของครอบครัว (The Family Assessment model of family functioning) (ปริชวัน จันทรศิริ.2557. 242) เริ่มจากวัยเด็ก ผ่านการอบรมเลี้ยงดู (Parenting) มาแบบไหน อย่างไร ขึ้นพัฒนาการเปลี่ยนผ่านระหว่างช่วงวัย มีจุดพลิกผัน หรือจุดหัก

เห หรือจุดเปลี่ยน (Turning Point) มีเหตุการณ์สำคัญใดเข้ามาในชีวิตบ้าง ความผูกพันในครอบครัว (Family alliances) ระหว่างพ่อแม่ ระหว่างพี่น้อง ระหว่างคู่สมรส ระหว่างพ่อแม่กับลูก เป็นแบบไหนอย่างไร ภาวะอารมณ์ (Emotional lile) ดูบรรยากาศความเกี่ยวข้องกัน ธรรมชาติของความสัมพันธ์ระหว่างกัน เป็นอย่างไร มีการสื่อสารของครอบครัว (Family Communication) การรับและการสื่อข้อความ และความต่อเนื่อง มีมากน้อยแค่ไหน อย่างไรก็ตามการปรับตัวของครอบครัว (Family adaptation) เมื่อมีปัญหาอุปสรรคเข้ามาได้ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา อย่างไร บทบาทหน้าที่และการปรับตัวต่อวงจรชีวิตครอบครัว เป็นเช่นใด มีการจัดการกับความขัดแย้ง หรือไม่ จัดการอย่างไร ครอบครัวขยายกับชุมชน เป็นอย่างไร อัตลักษณ์ของครอบครัว (Family identity) ความเป็นตัวของตัวเองในแต่ละคน ขอบเขตระหว่างรุ่น เป็นอย่างไร ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของครอบครัว เมื่อเกิดภัย เป็นเช่นใด ปัจจุบัน สุขภาพ มีปัญหาสุขภาพ การเจ็บป่วย โรคประจำตัว หรือไม่ การศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับไหน หรือไม่ได้เรียน เพราะเหตุใด สัมพันธภาพ ในครอบครัว ชุมชน และสังคม เป็นอย่างไร มีทักษะการดูแลตนเอง เสื้อผ้า ทรงผม เล็บ ความสะอาด เรียบร้อยหรือไม่ การวางตัวและแสดงออกทางอารมณ์ พฤติกรรม และต่อสังคม เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร รู้สึกอบอุ่นและมั่นคง หรือไม่ การเลี้ยงดูของครอบครัวและการทำหน้าที่ของครอบครัวเดิม และครอบครัวตน ทำได้ดีหรือไม่ อย่างไร ที่พักอาศัย พักอาศัยอยู่ที่ใด มีสภาพแวดล้อมและบริเวณใกล้เคียงเป็นอย่างไร มีรายได้เท่าไร เพียงพอหรือไม่ ขนาดครอบครัวเติบโตมาในครอบครัวลักษณะไหน มีปัญหาเรื่องการทำงาน การเงิน เศรษฐกิจ หรือไม่ ฐานะทางเศรษฐกิจเป็นอย่างไร มีทรัพยากรญาติ คนในชุมชน คอยสนับสนุนหรือไม่ อย่างไร ทั้งหมดทั้งมวลนี้ เพื่อจะได้

มีพื้นฐานในการทำความเข้าใจผู้กระทำความรุนแรงผ่านกรอบการประเมินเบื้องต้น

หยั่งสถานการณ์ ตระหนักรู้ปัญหาความรุนแรง : แนวคิดการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก โดยใช้ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรมโดยทั่วไป มีแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องมากมาย ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ โดยขอนำเสนอทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory) เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงสาเหตุหรือองค์ประกอบ ของการเกิดอาชญากรรมได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย โดยมีองค์ประกอบของสามเหลี่ยม 3 ด้าน ดังนี้

ภาพประกอบ 1 ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม

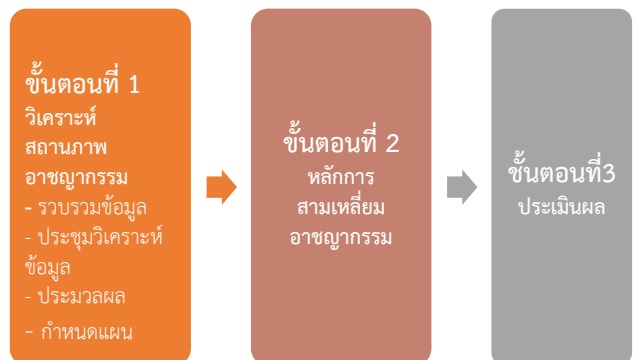
1. ผู้กระทำความผิด/คนร้าย (Offender) คือ ผู้ที่มีความต้องการ (Desire) จะก่อเหตุหรือลงมือกระทำความผิด

2. เหยื่อ (Victim) / เป้าหมาย (Target) คือ บุคคล สถานที่ หรือวัตถุสิ่งของที่ผู้กระทำความผิดหรือคนร้าย มุ่งหมายกระทำต่อ หรือเป็นเป้าหมายที่ต้องการ ผู้เสียหาย หรือเหยื่อ หรือประชาชนทั่วไป ต้องรู้จักการป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชน

หรือสังคม

3. โอกาส (Opportunity) หมายถึง ช่วงเวลา (Time) และสถานที่ (Place) ที่เหมาะสมที่ผู้กระทำความผิดหรือคนร้าย มีความสามารถจะลงมือกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรม โอกาสที่ผู้กระทำความผิดหรือคนร้ายจะลงมือก่ออาชญากรรมนั้นจะต้องอาศัย เวลา และสถานที่ที่เหมาะสมในการก่อเหตุ (กองแผนงานอาชญากรรม. 2563. หน้า 17 - 18 อ้างถึง ชยพล ฉัตรชัยเดช)

แนวคิดการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกโดยใช้ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Proactive Crime Prevention by Crime Triangle Theory) ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีการบูรณาการการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ และการแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานราชการและภาคประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเหตุและ มีผล ง่ายต่อการเข้าใจสามารถนำไปใช้ปฏิบัติงาน ได้จริง อันเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานราชการและภาคประชาชน

ภาพประกอบ 2 แนวคิดการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก โดยใช้ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม

เมื่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ครบองค์ประกอบ ทั้ง 3 ด้านดังกล่าวข้างต้น จะทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น นอกจากนี้ทฤษฎีดังกล่าวได้เสนอแนวคิดในการแก้ไขปัญหอาชญากรรม หรือ

การป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรม โดยต้องพยายามทำอย่างไรก็ตามที่จะให้องค์ประกอบของสามเหลี่ยมอาชญากรรม ด้านใด ด้านหนึ่งหายไปก็จะทำให้อาชญากรรมไม่เกิดขึ้น ดังนั้นประชาชนก็สามารถนำทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรมนี้มาป้องกันตนเองได้โดยง่าย ลดความเสี่ยงในการเกิดอาชญากรรมได้ด้วยตัวเอง คือ ไม่ทำให้ตนเองเป็นเหยื่อหรือเป้าหมาย ไม่นำพาตนเองไปสู่โอกาส หรือสถานการณ์เสี่ยง ซึ่งเป็นการตัดองค์ประกอบ ด้านใดด้านหนึ่งไปก็สามารถป้องกันการเกิดอาชญากรรมได้

พม. กับการรับมือปัญหาความรุนแรงทุกรูปแบบในยุค Post New Normal

ปัญหาการใช้ความรุนแรงในสังคมไทยเริ่มต้นจากการใช้ความรุนแรงในครอบครัวระหว่างสมาชิกครอบครัวด้วยกัน ชุมชน สถานศึกษา ในที่สาธารณะ การทะเลาะวิวาท ตบตี การยกพวกต่อยตี ทะลุมบอน การทวงถาม และติดตามหนี้ การใช้สารเสพติด การดื่มแอลกอฮอล์ การก่อเหตุอาชญากรรม ลัก วิ่ง ชิง ปล้น การครอบครองอาวุธปืน โดยมีปัญหาสุขภาพจิต การใช้อาวุธปืน การปะทะจากการควบคุมฝูงชน การปฏิบัติ การรัฐประหาร โดยใช้กำลังทหาร ภาวะสงครามการเมือง การก่อการร้าย ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การบูลลี่ (Bully) เป็นพฤติกรรมความรุนแรงกลั่นแกล้ง รังแกผู้อื่นทั้งทางกายและร่างกาย มักเป็นการล้อเลียน รูปร่าง หน้าตา สถานะทางสังคม การทำร้ายร่างกาย การคุกคามทางเพศ หรือการล่วงละเมิด (Sexual harassment) อันได้แก่ การข่มขืน ลวนลาม สัมผัสร่างกาย ทะแกล้งด้วยสายตา คำพูด กิริยาท่าทาง เหล่านี้ ล้วนเป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นแทบจะทุกวัน จนเป็นภาพชินตาของทุกคนผ่านการนำเสนอจากภาพข่าวทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่อทางโซเชียลมีเดีย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือกระทรวงพม. ถือเป็นกระทรวงหลักที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการแก้ไข และป้องกันปัญหาทางสังคม ทำหน้าที่เป็นองค์กรและกลไกด้านสังคมในการพัฒนาสังคม สร้างความเป็นธรรม ความเสมอภาคในสังคม ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสถาบันครอบครัว ชุมชนกับทุกกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนสนับสนุนเครือข่ายภาคีทุกภาคส่วน ในทุกระดับ มีเป้าหมายเพื่อให้คนดำรงชีวิตได้อย่างเป็นปกติสุขในสังคม และพึ่งพาช่วยเหลือตนเองได้อย่างยั่งยืน มีกลไกที่มีส่วนช่วยสนับสนุนช่วยเหลือบรรเทาและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในสังคม อันได้แก่

1. มีศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300 สังกัด สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง กับ 10 ปัญหาสังคมเร่งด่วน ซึ่ง 1 ใน 10 ปัญหา คือ ความรุนแรงในครอบครัวมาเป็นอันดับที่ 1 ส่วนปัญหาที่เหลือ ได้แก่ ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อม ปัญหาการค้ามนุษย์ ปัญหายาเสพติด ปัญหาคนเร่ร่อนไร้ที่พึ่ง ปัญหาขอทาน ปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาคนสูญหาย ปัญหาผู้สูงอายุ และปัญหาคนพิการ มีหน้าที่

- เป็นศูนย์กลางการให้คำปรึกษาแนะนำ ปัญหาสังคมทางโทรศัพท์ทุกประเภท ให้บริการทั่วประเทศไทย และคนไทยผู้ประสบปัญหาสังคมในต่างประเทศ

- ให้บริการสายด่วน 1300 รับแจ้ง และช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาสังคมเบื้องต้น ประสานส่งต่อความช่วยเหลือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- เผื่อระวังปัญหาสังคมผ่านสื่อออนไลน์ และประสานส่งต่อ

- พัฒนาองค์ความรู้ พร้อมให้คำปรึกษา

แนะนำทางโทรศัพท์อย่างมีมาตรฐาน โดยนักสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยา

- ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศรองรับกระบวนการรับแจ้ง และคุ้มครองช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาสังคม

ติดต่อ ส่วนกลาง : ศูนย์ช่วยเหลือสังคม
ชั้น 1 อาคารกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

ส่วนภูมิภาค : ศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300
บ้านพักเด็กและครอบครัวประจำจังหวัดใน 76 จังหวัด

2. ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว สังกัดกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (กรมสค.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้ผู้ถูกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งเป็นผู้เสียหายใช้สิทธิในการร้องทุกข์ดำเนินคดีเพื่อดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิด ฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว สามารถแบ่งได้เป็น 2 กรณี ดังนี้

กรณีที่ 1 ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวประสงค์จะดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดให้ร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อพนักงานสอบสวน หรือตำรวจภายใน 3 เดือน นับจากผู้ถูกระทำอยู่ในวิสัย และโอกาสที่จะร้องทุกข์ได้ แต่ถ้าไม่อยู่ในวิสัย หรือมีโอกาที่จะร้องทุกข์ได้ด้วยตนเอง ให้แจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เพื่อร้องทุกข์แทน โดยต้องแจ้งหรือร้องทุกข์ภายใน 3 เดือน ไมเช่นนั้น คดี เป็นอันขาดอายุความ

กรณีที่ 2 ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ไม่ประสงค์จะดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด แต่ยังพบว่ามีความเสี่ยงจะถูกกระทำซ้ำ สามารถร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชน

และครอบครัว พ.ศ.2553

ติดต่อ ส่วนกลาง : ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำทารุณในครอบครัว กรุงเทพมหานคร กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (กรมสค.)

ส่วนภูมิภาค : ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำทารุณในครอบครัวในสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำจังหวัดใน 76 จังหวัด จะมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำทารุณในครอบครัว 1 คน ที่ผ่านการอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความทารุณในครอบครัว พ.ศ.2550 จากกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

3. ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.)

ติดต่อ ส่วนภูมิภาค : ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) เป็นศูนย์ที่จัดตั้งขึ้นอยู่ในการกำกับและดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ สำนักงานเทศบาล และที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เกือบทุกแห่งทั่วประเทศ โดยมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำจังหวัด คอยให้การสนับสนุน

4. บ้านพักเด็กและครอบครัว กรมกิจการเด็กและเยาวชน (กรมดย.)

ติดต่อ ส่วนกลาง : บ้านพักเด็กและครอบครัว กรุงเทพฯ

ส่วนภูมิภาค : บ้านพักเด็กและครอบครัว ประจำจังหวัดใน 76 จังหวัด

5. กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (กรมสค.) มีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพสตรี การส่งเสริมความเสมอภาคและความเท่าเทียมระหว่างเพศ การส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว การคุ้มครองพิทักษ์สิทธิสตรี ผู้แสดงออกที่แตกต่างจากเพศ โดยกำเนิด และบุคคลในครอบครัว การสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันครอบครัว การ

ป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว การคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว การตรวจสอบ การชดเชย และเยียวยาเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพผู้ประสบปัญหาจากการค้าประเวณี โดยมีการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความทารุณในครอบครัว มีหลายรูปแบบและในการกระทำหนึ่งเหตุการณ์อาจทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ถูกระทำหลายด้านการกระทำที่จะถือว่าเป็นการกระทำทารุณในครอบครัว คือ การกระทำที่เข้ากรณีใดกรณีหนึ่ง ได้แก่

- การกระทำใดที่มีจุดประสงค์เป็นอันตราย ต่อร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว

- การกระทำที่มีเจตนาที่อาจเป็นอันตราย ต่อร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว

- การใช้อำนาจครอบงำบุคคลในครอบครัว ให้ทำผิดคลองธรรม

มีกลุ่มเป้าหมาย คือ บุคคลในครอบครัวที่อยู่ในข่ายได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายฉบับนี้ได้แก่ คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภรรยา โดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใดที่ต้องพึ่งพาอาศัย และอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน สำหรับการแสดงออก ซึ่งความรุนแรง มีดังนี้

- ความรุนแรงทางร่างกายหรือสุขภาพ เป็นการทำร้ายโดยใช้กำลัง เช่น ตบ ตี ทุบ ผลัก กัด ต่อย กักขัง ล่ามโซ่การเอาน้ำมันราดแล้วจุดไฟเผา การสาดน้ำกรดเพื่อให้เสียโฉม หรือใช้กำลังเพื่อข่มขู่

- ความรุนแรงทางวาจา เป็นการพูดโดยใช้อารมณ์ ตะคอก พูดจาหยาบคาย ใช้ถ้อยคำทำร้ายจิตใจ เหยียดหยาม ข่มขู่ ประชดประชัน ทำให้กลัว หรืออับอาย ใช้คำว่ากล่าวที่รุนแรงเมื่ออีกฝ่ายทำไม่ได้ตั้งใจ

- ความรุนแรงทางเพศ เป็นการใช้กำลัง หรือข่มขู่เพื่อลวนลามทางเพศ เช่น จับของสงวน หรือสัมผัสร่างกายส่อไปในเรื่องทางเพศโดยผู้ถูกกระทำไม่เต็มใจ ข่มขืน หรือบังคับให้ดูขณะมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่น การบังคับให้ภริยามีเพศสัมพันธ์กับคนอื่น การบังคับให้ถ่ายรูปคลิปไปเปลือย

- ความรุนแรงทางจิตใจหรืออารมณ์ ผู้กระทำอาจพยายามใช้อารมณ์เพื่อควบคุมอีกฝ่าย โดยไม่รู้ตัว เช่น กล่าวหาว่าคนรักนอกใจ พยายามเช็คโทรศัพท์มือถือของอีกฝ่ายตลอดเวลา วิพากษ์วิจารณ์การแต่งตัว บุคลิก และลักษณะการใช้ชีวิตโดยห้ามอีกฝ่ายตอบโต้เพื่อให้อยู่ภายใต้การควบคุม การทำงานซ้ำของเครื่องใช้ในบ้าน ความรุนแรงทางอารมณ์ ยังรวมถึงการเพิกเฉยและไม่สนใจจนทำให้คุณภาพชีวิตของอีกฝ่ายแย่ลง เช่น ไม่ดูแล ไม่ให้กินอาหาร ไม่พาไปพบแพทย์ ไม่ให้ไปโรงเรียน หรือไปทำงาน ห้ามไปพบผู้อื่น ตัดขาดจากครอบครัวเดิม และไม่แสดงความรักความห่วงใยไม่ยอมพูดด้วย เป็นเวลานาน

6. ทีม One Home พม.จังหวัด ภายใต้แนวคิดบ้านเดียวกัน เป็นการสนธิกำลังของทุกหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กระทรวงพม.) ในจังหวัด ลักษณะงานที่ถูกมอบหมายอย่างเร่งด่วน ถูกเงินเป็นความพิเศษ หรืองานนโยบายที่ไม่มีเจ้าภาพ ใช้บุคลากรจำนวนมาก เช่น โศกนาฏกรรมที่จังหวัดหนองบัวลำภู การเกิดภัยพิบัติ (Disaster) จากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำป่าไหลหลาก ดินโคลนถล่ม น้ำท่วมฉับพลัน ลมพายุพัดบ้านเรือนเสียหาย ไฟไหม้บ้าน และมักไปร่วมบูรณาการกับส่วนราชการอื่นในพื้นที่ มีเป้าหมายเพื่อบรรเทา เยียวยา ช่วยเหลือประชาชน

การบูรณาการของทุกภาคส่วน เพื่อบรรเทาและเยียวยาความรุนแรงในสังคมไทย

การทำงานของทีมสหวิชาชีพ (Multidisciplinary team) เป็นการทำงานร่วมกันของหลายๆ วิชาชีพ โดยมีเป้าหมายเดียวกัน ใช้แนวคิด ทฤษฎีของสาขาวิชาชีพตนเอง เป็นกรอบในการทำงาน มีการประชุมวางแผนแบ่งความรับผิดชอบที่ชัดเจน มีการปรึกษาหารือสาขาวิชาชีพของตนเอง พร้อมกับการตอบคำถามหรือปัญหาในการดำเนินงาน การจัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding : MOU) และการจัดทำบันทึกข้อตกลง (Memorandum of Agreement : MOA) ระหว่างหน่วยงาน

การจัดทำแผนเผชิญเหตุ ชักซ้อมจำลองเหตุการณ์ สถานการณ์จริง อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง และมีคู่มือการปฏิบัติงาน (Standard Operation Procedures : SOPs) แผนเผชิญเหตุสาธารณภัยภัยพิบัติและสถานการณ์ฉุกเฉิน การจัดการในภาวะฉุกเฉินและแผนบูรณาการการปฏิบัติระหว่างหน่วยงาน (แผนบูรณาการหน่วยงาน) และระหว่างภาคส่วนร่วมกัน เป็นแนวทางการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานรัฐ จึงถือเป็นปัจจัยหนึ่งในความสำเร็จที่จะรับมือกับภาวะวิกฤตที่จะเกิดขึ้น

ภาพประกอบ 3 มาตรการจัดการภัยพิบัติ

ตามหลัก 2P 2R

ที่มา : การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. 2562.

แมร์รุ่ง วรวิธ (2565) ได้นำเสนอกระบวนการจัดการของกระทรวงพม.กับภาวะวิกฤตในเหตุการณ์เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ.2565 จากการกราดยิงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลอุทัยสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภูไว้อย่างน่าสนใจนำไปสู่ภาคปฏิบัติ โดยยึดมาตรการจัดการภัยพิบัติ หลัก “2P 2R” ที่ถือเป็นหลักสากล ประกอบด้วย

P1 Prevention and Mitigation : การป้องกันและลดผลกระทบ

P2 Preparedness : การเตรียมความพร้อม เตรียมความรู้ทีมปฏิบัติการนักสังคมสงเคราะห์และนักจิตวิทยาที่จะลงพื้นที่เกิดเหตุ ไปเรียนกับแพทย์ ของทีมช่วยเหลือเยียวยาจิตใจผู้ประสบภาวะวิกฤต (Mental Health Crisis Assessment and Treatment Team : MCATT) โดยใช้วิธีปฏิบัติ ตามหลัก 3 ส. โดยส.1 สอดส่องมองหา ส.2 ใส่ใจรับฟัง และส.3 ส่งต่อเชื่อมโยงของกรมสุขภาพจิต รวมทั้งจัดทีมผู้จัดการรายกรณี (Case Manager : CM) ลงประกอบครอบครัวของผู้ที่เคราะห์ร้าย/สูญเสีย แบบ 1 ต่อ 1

R1 Response Emergency : การรับมือการจัดการภัยพิบัติในภาวะฉุกเฉิน อย่างเช่น กระทรวงสาธารณสุขใช้หลัก 3 ส. ได้แก่ 1) สอดส่องดูแล 2) ใส่ใจรับฟัง เน้นเข้าใจรับฟัง และ 3) ส่งต่อข้อมูล (Refer) ในการจัดการกับภัยพิบัติส่วนกระทรวงพม.ใช้สมุดพกครอบครัวอิเล็กทรอนิกส์ (MSO Logbook) ในการปฏิบัติงาน

R2 Rehabilitation and Reconstruction : การฟื้นฟูหลังเกิดภัย เน้นการปรับปรุงแก้ไขเยียวยา โดยบทเรียนที่ กระทรวงพม.ได้จากเหตุการณ์นี้ มีดังนี้

1) การเข้าถึงสถานการณ์/เหตุการณ์ ต้องเข้าไปให้เร็วที่สุด โดยมีทีมงานมืออาชีพที่มีจำนวนมากพอ ประกบ 1 คน : 1 ครอบครัว

2) มีการจัดตั้งทีมปฏิบัติการ ในสำนักงาน

พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และบ้านพักเด็กและครอบครัวในจังหวัด และในพื้นที่จังหวัดข้างเคียง

3) การจัดทำแผนเผชิญเหตุ หรือแผนเตรียมความพร้อมในสถานการณ์ฉุกเฉิน (Emergency Preparedness Plan : EPP) โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธาน มีป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นเลขานุการ และพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นกรรมการ โดยพม.จะใช้กลไกอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ในการสอดส่อง ดูแล เผื่อระวัง และแจ้งเหตุภัย ภาวะวิกฤตต่างๆ ในพื้นที่ผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย ส่วนแผนเผชิญเหตุของพม. แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะวิกฤต (เร่งด่วน) ช่วง 2 สัปดาห์แรกหลังเกิดเหตุ ระยะกลาง 2 สัปดาห์ - 3 เดือน และระยะยาว มากกว่า 3 เดือน

4) วงจรชีวิตของภาวะวิกฤต (Crisis Life Cycle) แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อนการเกิดภาวะวิกฤต ระยะเกิดเหตุการณ์ภาวะวิกฤต และหลังเกิดเหตุการณ์ภาวะวิกฤต

5) บทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ในภาวะวิกฤต โดยมีการเยี่ยมบ้าน ต้องตามไปให้กำลังใจผู้บาดเจ็บ และญาติ ค้นหาข้อเท็จจริงที่เป็นคำถามหรือข้อสงสัยเพิ่มเติม ประชุมทีมสหวิชาชีพ และติดตามผล ให้กำลังใจให้ผู้บาดเจ็บ และญาติ ผู้ชีวิต ดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติสุขต่อไป

หน่วยงาน 3 ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบรรเทาปัญหา และเยียวยาความรุนแรงในสังคมไทยมีดังนี้

1. หน่วยงานราชการ ได้แก่

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ : ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวกรุงเทพมหานคร กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (กรมสค.) ใน

ส่วนกลาง และศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการ
กระทำความรุนแรงในครอบครัวในสำนักงานพัฒนา
สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำจังหวัดใน
76 จังหวัด กระทรวงสาธารณสุข : กรมสุขภาพจิต
กรมการแพทย์ กรมอนามัย กรมสนับสนุนบริการ
สุขภาพ

กระทรวงยุติธรรม : กรมคุ้มครองสิทธิ
และเสรีภาพ สายด่วนยุติธรรม 1111 กด 77 ศาล
เยาวชนและครอบครัวกลาง ศาลเยาวชน
และครอบครัวจังหวัด ทั้ง 76 จังหวัด (ส่วนมาตรการ
พิเศษและคุ้มครองสวัสดิภาพ)

กระทรวงมหาดไทย : กรมการปกครอง
กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

สำนักงานอัยการสูงสุด : สำนักงาน
คุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่
ประชาชน สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัวใน
ส่วนกลาง และ สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและ
ครอบครัวจังหวัดใน 76 จังหวัด

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ : ศูนย์พึ่งได้
โรงพยาบาลตำรวจ กองบัญชาการตำรวจนครบาล
กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กองบังคับการ
ปราบปรามการค้ายมนุษย์ (กก.ปคม.) กองกำกับการ
สวัสดิภาพเด็กและสตรี (กก.ดส.) ตำรวจภูธร ภาค 1
- 9

สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร :
ด้านสวัสดิการสังคม มีกองทุนป้องกันและแก้ไขการ
ใช้ความรุนแรง ในครอบครัว

2. หน่วยงานเอกชน ได้แก่

สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยใน
พระบรมราชูปถัมภ์

สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีในพระ
อุปถัมภ์พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี
พระวรราชทินนิตตามาตุ

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย

ไทยในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบ
รมราชชนนี

สมาคมบัณฑิตทางกฎหมายแห่งประเทศไทย
ไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.

มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว มูลนิธิผู้หญิง
มูลนิธิเพื่อนหญิง มูลนิธิปวีณา หงสกุล เพื่อเด็กและ
สตรี มูลนิธิศูนย์ฮอตไลน์ มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล
มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิส่งเสริมความเสมอ
ภาคทางสังคม

องค์กรสาธารณประโยชน์

องค์กรพัฒนาเอกชน (Non-
governmental organization : NGOs)

ธนาคารพาณิชย์

บริษัท ห้าง ร้านต่างๆ

3. หน่วยงานภาคประชาสังคม ได้แก่

องค์กรสวัสดิการชุมชน

เครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน

**บทบาทและการเข้ามามีส่วนร่วมของนักสังคม
สงเคราะห์ในการรับมือสถานการณ์ความรุนแรง
ของสังคมไทย**

ด้วยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ
ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ได้กำหนด
หลักเกณฑ์และมาตรการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วย
ความรุนแรงในครอบครัวในขั้นตอนต่างๆ ไว้ ซึ่งทำ
ให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมีสิทธิ
ต่างๆ ซึ่งนักสังคมสงเคราะห์ต้องเข้ามามีบทบาท
และมีส่วนร่วม ดังนี้

1. สิทธิในการได้รับการตรวจรักษาและ
ให้คำปรึกษาผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน
ครอบครัว มีสิทธิขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้ตนได้
เข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ และขอรับ
คำปรึกษาแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนัก
สังคมสงเคราะห์ รวมทั้งที่พักที่เหมาะสมและ
ปลอดภัย

2. สิทธิในการมีจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ตนร้องขอร่วมอยู่ด้วย ในขณะสอบปากคำ เพื่อให้คำปรึกษา

3. การเข้าไปปฏิบัติงานช่วยเหลือของนักสังคมสงเคราะห์กับผู้เสียหาย ผู้ได้รับผลกระทบ หรือผู้ที่สูญเสีย เช่น สามี ภรรยา บุตร บิดามารดา ญาติพี่น้องของผู้บาดเจ็บ หรือเสียชีวิต นักสังคมสงเคราะห์ต้องคำนึงถึงบาดแผลทางใจ (Trauma-Informed Care : TIC) และยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง (Victim centered) โดยบาดแผลทางจิตใจ เป็นสถานการณ์หนึ่งที่ต่อเนื่อง ที่ผู้เสียหายประสบและรับรู้ว่าเป็นอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ ชีวิต และเป็นผลร้ายที่ติดทนต่อการใช้ชีวิตของบุคคลและสุขภาวะทางจิตจากร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตวิญญาณ (มุลนิธิไอเจเอ็ม, 2565, หน้า 9, อ้างถึง SAMHSA, 2014) โดยบาดแผลทางใจนั้น เกิดจากหลัก 3Es อันได้แก่

E1 เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดบาดแผลทางจิตใจ (Event) ประกอบด้วย

ประเภทของบาดแผลทางจิตใจ

1.1 บาดแผลทางใจแบบฉับพลัน เป็นเหตุการณ์ครั้งเดียว

1.2 บาดแผลทางใจแบบเรื้อรัง เป็นเหตุการณ์หลายครั้งสะสมเป็นระยะเวลานาน

1.3 บาดแผลทางใจแบบซ้ำซ้อน เป็นบาดแผลทางจิตใจแบบเรื้อรังก่อนที่มีสาเหตุจากบุคคลที่ผู้เสียหายต้องพึ่งพา เพื่อให้มีความปลอดภัยและมีชีวิตรอด เป็นเหตุการณ์หลายครั้งมาซ้ำแล้วซ้ำ

เหตุการณ์บาดแผลทางจิตใจ มีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1.1.1 ทำให้เหยื่อหมดหนทางโดยการใช้อำลังเข้าครอบงำ

1.1.2 อันตรายต่อชีวิตหรือสิทธิความชอบธรรมในร่างกายของตนหรือการเผชิญอย่างใกล้ชิดกับความรุนแรงและการตาย

1.1.3 ทำลายความรู้สึกว่าสามารถกำกับ

ควบคุมเกี่ยวข้อง เชื่อมโยง และมีความหมาย

1.1.4 ทำให้มนุษย์เผชิญกับความรู้สึกหมดหนทางสิ้นหวังและหวาดกลัวอย่างที่สุด

1.1.5 กระตุ้นให้เกิดการตอบสนองกับภายนอก ตัวอย่างเหตุการณ์สะเทือนขวัญ ได้แก่ ความรุนแรงทางเพศ การถูกล่วงละเมิดทางเพศ ด้วยการข่มขืน ความรุนแรงทางร่างกาย ถูกทำร้ายร่างกาย ภัยธรรมชาติ เช่น สึนามิ แผ่นดินไหว การสูญเสียอย่างสะเทือนขวัญ อุบัติเหตุร้ายแรง ทางรถยนต์ รถโดยสารสาธารณะ เครื่องบินตก เรือจม ไข้ฉี่ลม อาชญากรรมรุนแรง เหตุกราดยิง สังหารหมู่ เห็นความรุนแรง การค้ามนุษย์ ความยากจน ยากลำบาก การถูกทอดทิ้ง ไม่ได้ดูแลคนในครอบครัว

E2 ประสบการณ์บาดแผลทางจิตใจ (Experience) มีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

2.1 บาดแผลทางจิตใจเป็นประสบการณ์ที่มีความเฉพาะตนและมีความแตกต่างกัน

2.2 เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดบาดแผลทางจิตใจของบุคคลหนึ่ง อาจไม่ก่อให้เกิดบาดแผลทางจิตใจในอีกบุคคลหนึ่ง

2.3 ประสบการณ์นี้ส่งผลจากปัจจัยหลากหลาย รวมทั้งความเชื่อตามกรอบวัฒนธรรม ความพร้อมของระบบสนับสนุนทางบวก ขั้นตอนการพัฒนาการ และประสบการณ์ทางอารมณ์ระหว่างที่เกิดเหตุการณ์

โดยมีปัจจัยที่มีผลต่อการตอบสนองต่อบาดแผลทางจิตใจ มี 7 ปัจจัย ดังนี้ อายุและขั้นตอนการพัฒนาการ นิสัย ความเชื่อเกี่ยวกับระดับอันตรายที่ประสบระหว่างเหตุการณ์ ประวัติบาดแผลทางจิตใจ ปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดบาดแผลทางจิตใจ อิทธิพลทางวัฒนธรรม มีระบบสนับสนุนที่ดีที่พร้อมจะดูแลและให้กำลังใจ

E3 ผลกระทบของบาดแผลทางใจ (Effect) มีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

3.1 สามารถเกิดขึ้นทันทีทันใดหรือเริ่มมีอาการภายหลัง

3.2 ติดทนเป็นระยะเวลานานหรือเป็นช่วงเวลาสั้นๆ

3.3 สามารถกระทบทั้ง พฤติกรรม ความคิด อารมณ์ กาย จิตวิญญาณ

3.4 สามารถเปลี่ยนแปลงความเชื่อพื้นฐาน ที่ผู้เสียหายมีต่ออัตลักษณ์ ต่อโลกทัศน์ และต่อจิตวิญญาณ เช่น ตัวฉันเป็นคนไม่ดี ? ฉันจะสามารถวางใจใครได้อีกไหม ? โลกนี้เป็นที่ปลอดภัยหรือไม่ ?

3.5 การตอบสนองทางการคิดที่มักจะเกิดขึ้น จากการเผชิญความรุนแรงกับช่วงขบปีแรกของวัยเด็กจะลดศักยภาพ IQ ของเด็กได้ถึง 10% เพิ่มความเปราะบางต่อปัญหาการเรียนรู้และพฤติกรรมเมื่อเด็กเข้าสู่วัยเรียน (มุลนิธิโอเจเอ็ม. 2565.หน้า 10-18)

อีกทั้ง ผลกระทบของบาดแผลทางจิตใจ ต่อผู้เสียหาย ประกอบด้วย

ผลกระทบทางร่างกาย : พบรอยขีด กระจกหัก ติดโรคติดต่อ ระบบสืบพันธุ์เสียหาย ตั้งครรภ์ หรือแท้งลูกปวดศีรษะ ปวดเมื่อย มีไข้ เนื่องจากระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอ

ผลกระทบทางอารมณ์ : กลัวผิด โดดเดี่ยว ละอาย บอบช้ำ เศร้าโศก สิ้นหวัง และรู้สึกถูกหักหลัง

ผลกระทบทางจิตใจ : มีภาวะซึมเศร้า รู้สึกอับอาย ภาวะตื่นตระหนก หวาดกลัว สูญเสียการควบคุมอารมณ์เกิดความโกรธ เกลียดตัวเอง

ผลกระทบทางการเงิน : ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ไปพบตำรวจ พบแพทย์ พบนักสังคมสงเคราะห์ ค่ายา ค่ารักษาพยาบาล ทรัพย์สินเสียหาย ต้องออกจากงาน เสียโอกาสการทำงาน

ผลกระทบต่อผู้เสียหายและครอบครัว : มี

ภาวะความเครียดรุนแรง ครอบครัวแตกแยก ไม่สามารถไปเรียน หรือไปทำงานได้ ต้องย้ายที่อยู่ ถูกเกลียดชัง ได้รับการตราหน้าโดยสังคม สิ้นสุดความสัมพันธ์

ผลกระทบทั่วไป และระยะยาว : บาดแผลทางจิตใจจากการสืบสวนและการดำเนินคดีในชั้นศาล ความเครียดจากการติดต่อตำรวจ นักสังคมสงเคราะห์ และสื่อมวลชน (ลีซา ลีสเตอร์ และดาร์ลีน ปาร์ฮาร์โต.2565. หน้า 16 อ้างถึง Surviving Court. 2019. Women's Centre for Change).

ทั้งนี้ นักสังคมสงเคราะห์ต้องสร้างความสามารถในการฟื้นฟู และการดูแลตนเอง ภายหลังสภาพจิตใจของผู้เสียหายเริ่มดีขึ้นแล้ว ผ่านระยะเวลาการพูดคุย การสนทนา รับฟังอย่างตั้งใจ การบำบัด ฟื้นฟู ทั้งผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงทั้งรายบุคคล ครอบครัว และรายกลุ่ม

มรรควิธี เพื่อควบคุม และลดสถานการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย

แนวทางที่เป็นข้อเสนอในการควบคุมและลดสถานการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย มี 13 ประการ ดังนี้

1. พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด และจริงจัง โดยกฎหมายได้กำหนดสิทธิในการขอให้เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งกำหนดมาตรการ หรือวิธีการบรรเทาทุกข์ เบื้องต้นเป็นการชั่วคราว เพื่อใช้กับผู้กระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ดังนี้

- การให้ผู้กระทำรุนแรงในครอบครัว ชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้นตามสมควร แก่ฐานะ สำหรับทรัพย์สินที่เสียหาย/รายได้ที่สูญเสีย/ค่ารักษาพยาบาล/ค่าหาที่พักอาศัยใหม่

- การออกคำสั่งห้ามกระทำความรุนแรง ในครอบครัวเข้าไปในที่พำนักของครอบครัวหรือเข้า

ใกล้ตัวบุคคลใดในครอบครัว

- การกำหนดวิธีการดูแลบุตร
- ได้รับความคุ้มครองมิให้ผู้ใดเผยแพร่ภาพหรือรายละเอียดเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวที่ได้มีการร้องทุกข์ตามกฎหมายแล้ว ซึ่งส่งผลกระทบให้เกิดความเสียหายแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

- สิทธิในการยอมความ หากผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวประสงค์จะยอมความไม่เอาผิดต่อผู้กระทำผิดสามารถดำเนินการได้ ถ้ามีเหตุการณ์ หรือผู้กระทำผิด มีพฤติการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และมีการปฏิบัติตามสัญญายอมความ

- สิทธิในการยื่นอุทธรณ์คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเพื่อให้ทบทวนคำสั่งที่เกี่ยวกับการกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ได้ภายใน 30 วันนับแต่ทราบคำสั่ง แม้ว่าบทลงโทษของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 โดยผู้กระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 4 และหากผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 3,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับตามมาตรา 10 วรรค 5 จะเป็นอัตราโทษสถานเบา และเป็นความผิดอันยอมความได้ เนื่องจากคำนึงถึงความสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ โดยศาลพยายามเปรียบเทียบให้คู่ความได้ยอมความกัน โดยคำนึงถึงหลักการ คือ การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง การสงวนและคุ้มครองสถานภาพการสมรสของสามีภริยา หากไม่อาจรักษาสถานภาพของ

การสมรสได้ ก็ให้การหย่าเป็นไปได้อย่างความเป็นธรรม และเสียหายน้อยที่สุด โดยคำนึงถึง สวัสดิภาพและอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ การคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะครอบครัวที่ต้องรับผิชอบ ในการดูแลให้การศึกษาแก่สมาชิกที่เป็นผู้เยาว์ พร้อมกับมีมาตรการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือสามีภริยาและบุคคลในครอบครัวให้ปรองดองกัน และปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันเอง และกับบุตร

2. แก้ไขกฎหมายควบคุมอาวุธปืน และวัตถุระเบิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2590 และคู่มือปฏิบัติงาน พ.ศ.2555 เล่มที่ 1 พระราชบัญญัติกเว้นความผิดทางอาญาให้แก่ผู้นำอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย และสังคมโลกอยู่เสมอ โดยมีกฎหมายฉบับแก้ไขปรับปรุงอย่างน้อยทุกๆ 5 ปี

3. ผู้ที่ครอบครองอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด และสิ่งเทียมอาวุธปืน ต้องไปตรวจสุขภาพจิต และผ่านการประเมินจากโรงพยาบาลเฉพาะทางด้านจิตเวช และโรงพยาบาลต้องออกใบรับรองว่ามีสุขภาพจิตอยู่ในเกณฑ์ปกติ เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการขอต่อใบอนุญาตครอบครองอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด และสิ่งเทียมอาวุธปืนกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ใบอนุญาตนี้มีอายุ 1 ปี ถ้าหมดอายุแล้วต้องดำเนินการต่ออายุใหม่

4. จัดทีมงานอาสาสมัคร เช่น ตำรวจบ้าน ผู้นำท้องที่ที่มีความสำคัญ และเพิ่มบทบาทของชุดชมรมชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน คือ ประชาชนหรือราษฎรอาสาสมัครในพื้นที่ที่ผ่านการฝึกอบรมและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านจากวิทยาการของสถานีตำรวจภูธรในพื้นที่ โดยได้รับการ

แต่งตั้งจากนายอำเภอ ให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน และให้เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ ให้ได้รับค่าตอบแทน และมีสวัสดิการที่ดีเหมือนอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน หรืออสม.

5. สำรวจกลุ่มเสี่ยงที่อาจจะก่อความรุนแรง ขึ้นในหมู่บ้าน ชุมชน เช่น กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้มีประวัติเสพยาเสพติด กลุ่มบุคคลที่เพิ่งจะพ้นโทษ ออกจากเรือนจำ ทัณฑสถาน สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน

6. ให้อาสาสมัครรักษาดินแดน หรือ อส. กองอาสารักษาดินแดน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ให้มาปฏิบัติหน้าที่ดูแลในสถานที่ที่เป็นจุดเปราะบาง หรือจุดหล่อแหลมเสี่ยงต่อการก่อเหตุร้าย ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบล โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพ.สต.) วัด โบสถ์คริสต์ มัสยิด

7. วันที่ 25 พฤศจิกายนของทุกปี องค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) ประกาศให้เป็น “วันยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรีสากล” (International Day for the Elimination of Violence against Women) สำหรับประเทศไทย คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เห็นชอบกำหนดให้เดือนพฤศจิกายนของทุกปี เป็นเดือนรณรงค์ยุติ ความรุนแรงต่อเด็กและสตรี โดยมีการติดสัญลักษณ์ริบบิ้นสีขาวยที่ ปกเสื้อ หมายถึง การยอมรับว่าจะไม่ทำร้าย หรือนิ่งเฉยต่อการใช้ความรุนแรงต่อสตรี ในทุกรูปแบบ มีการเดินรณรงค์ให้ครอบครัว และสังคม มีการสื่อสารเชิงบวกเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ให้ตระหนักและร่วมกันป้องกันปัญหาความรุนแรงที่จะเกิดต่อเด็กและสตรีในครอบครัว ซึ่งจะเป็นการดีหากรัฐบาลประกาศเป็นวาระแห่งชาติ (National agenda) ว่าจะต้องต้านความรุนแรงในทุกรูปแบบ

แล้วมีการจัดทำแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกต่อต้านความรุนแรงระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายที่ถูกกระทำจากความรุนแรงทุกรูปแบบ ออกมาเป็นรูปธรรมแล้วนำไปสู่การปฏิบัติและขยายผลทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ไม่แต่เฉพาะเดือนพฤศจิกายน หากเป็นไปได้ควรจัดแคมเปญวันตามโครงการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านความรุนแรงเป็นแบบแพคเกจตามปฏิทินเป็นประจำทุกเดือน โดยภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ร่วมกันส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณ ลักษณะเป็นหุ้นส่วนกัน จัดในรูปแบบกิจกรรมเพื่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR)

8. ขอความร่วมมือกับสื่อมวลชนทุกแขนง และสื่อโซเชียลมีเดีย ลดการนำเสนอข่าวความรุนแรงซ้ำ หรือถี่มากเกินไป หาแง่มุมข่าวน่าอินดี ข่าวที่สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศ และนำเสนอข่าวในเชิงสร้างสรรค์ ไม่ยึดติดกับความนิยม (Rating) ของผู้รับชม ณ ช่วงเวลาหนึ่งจนมากเกินไป

9. ส่งเสริม และสนับสนุน แนวคิด “บวร” บ้าน สถาบันครอบครัว วัด หรือโบสถ์คริสต์ หรือ มัสยิดและโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย โรงเรียนปอเนาะ (โรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม) ให้เข้ามามีบทบาท อบรมสั่งสอน และขัดเกลาจิตใจมากกว่าเดิม

10. เผยแพร่ความรู้กฎหมายในรูปของสื่อออนไลน์ หรือคลิปวิดีโอ การ์ตูน ให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปชมแล้วเกิดการรับรู้ ตระหนัก และเข้าใจง่าย ซึ่งนอกจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 แล้ว ยังมีพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ.2562 เป็นกฎหมายฉบับใหม่ ที่ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว โดยมุ่งเน้นมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว ยังคงบัญญัติเรื่องความรุนแรง

ในครอบครัว แต่ขยายลักษณะความผิดอาญาที่บุคคลในครอบครัวกระทำต่อกันให้กว้างขึ้น คือนอกจากคุ้มครองอันตรายที่เกิดจากการกระทำใดที่บุคคลในครอบครัวได้กระทำต่อกันทางร่างกายจิตใจ สุขภาพแล้ว ยังครอบคลุมไปถึงอันตรายที่เกิดแก่ชีวิต เสรีภาพ หรือชื่อเสียงของบุคคลในครอบครัวด้วย

11. ต้องสร้างและพัฒนาโครงข่ายการคุ้มครองรองรับทางสังคม หรือระบบตาข่ายความปลอดภัยทางสังคม (Social Safety Net) ให้มากกว่าเดิม เป็นระบบการจัดบริการเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ยากจน คนด้อยโอกาส ผู้ได้รับการเสี่ยงภัยต่างๆ ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคง โดยได้รับสิทธิพื้นฐานเท่าเทียมกับประชาชนทั่วไป มีมาตรการในการให้ความช่วยเหลือทางสังคมแก่

ประชาชน เพื่อบรรเทาภาวะวิกฤตต่างๆ อาทิ ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงาน

12. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และทุกภาคส่วน เข้ามามีบทบาทต่อด้านความรุนแรงในที่ทำงาน สถานศึกษา หมู่บ้าน และสังคมไทย

13. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและสถานที่ประกอบการ ติดตั้งกล้องวงจรปิด (Closed-circuit television : CCTV) ทุกแห่ง ทั้งพื้นที่สาธารณะ หน่วยงาน ที่ทำงาน หมู่บ้านและชุมชน รวมถึงที่บ้านด้วย เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการดำเนินคดีกับผู้กระทำความรุนแรง/ผู้ก่อเหตุ ซึ่งถูกชี้ผิดจากภาพและพฤติการณ์

บรรณานุกรม

- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2563). พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ : ราไทยเพลส.
- กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (มปป). *นิยามและประเภทครอบครัว*. แผ่นพับ. กรุงเทพฯ : กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว.
- กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2562). *สิทธิและสวัสดิการ สำหรับบุคคลที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : ราไทยเพลส.
- กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (มปป). *สร้างสังคมดี คนมีคุณภาพ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์*. แผ่นพับ. กรุงเทพฯ : กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์.
- กองแผนงานอาชญากรรม สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2563). *คู่มือประชาชน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ.
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. (2562). 2P2R แผนป้องกัน-เตรียมพร้อม-รับมือ-ฟื้นฟู อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ. <https://www.egat.co.th/egattoday/index.php>
- ปรีชวัน จันทรศิริ. (2557, 8 กรกฎาคม). *ความสำคัญของการประเมินครอบครัวในการดูแลช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมและทอดทิ้ง* [เอกสารนำเสนอ]. การฝึกอบรมผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีในสาขาวิชาอื่นที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ไม่น้อยกว่า 10 ปี เพื่อให้ได้เข้าสู่งานรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมของนักสังคมสงเคราะห์ (มสค.) เพื่อให้มีคุณสมบัติ

- เป็นสมาชิกสามัญ ของสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ตามมาตรา 10 (2) ของพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ฯ
- มูลนิธิไอเจเอ็ม. (2565). การปฏิบัติต่อผู้เสียหายโดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ (Trauma-Informer Care). เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรการปฏิบัติต่อผู้เสียหายโดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ ผ่านระบบการเรียนรู้ออนไลน์ (Trauma-Informed Care E-learning Platform)
- ลีซา ลีสเตอร์ และดาร์ลีน ปาร์ฮาร์โต (2565). ประสบการณ์การใช้รายงานบาดแผลทางจิตใจ (Victim Impact Statement : VIS) ของออสเตรเลีย และประเทศอาเซียนบางประเทศ. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องแนวปฏิบัติในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูจิตใจภายใต้กลไกการส่งต่อแห่งชาติ ระหว่างวันที่ 20 – 21 ตุลาคม 2565. อาเซียนแอท.
- วิกิพีเดีย. (2563). เหตุกราดยิงที่จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ.2563. <https://th.m.wikipedia.org>
- วิกิพีเดีย. (2565). เหตุกราดยิงที่จังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ.2565 <https://th.m.wikipedia.org>
- สมาคมบัณฑิตทางกฎหมายแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. (มปป). กฎหมายครอบครัวและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในครอบครัว. กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่ 39.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560. <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>
- แรมรุ้ง วรวัช. (2565, 31 ตุลาคม). สังคมสงเคราะห์กับการรับมือสถานการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย [การอภิปราย นำเสนอ]. การประชุมวิชาการโครงการพัฒนาสมรรถนะนักสังคมสงเคราะห์เนื่องในวันสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ปี 2565: เรื่อง สังคมสงเคราะห์กับการรับมือสถานการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย, กรุงเทพฯ, ประเทศไทย.